

Stanisław Winiarczyk

Sprawozdanie z sesji poświęconej ZMP odbytej w Lublinie w dniu 15 kwietnia 1972 roku

Rocznik Lubelski 15, 303-305

1972

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Pielak — Działalność ZMP na terenie Nowej Huty (WSP Kraków); Aleksandra Marciniak — Działalność ZMP na terenie Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu (UMK Toruń); Henryk Gmiterek — Działalność ZMP na terenie miasta i powiatu Zamość (1948—1956) (Koło Naukowe Historyków UMCS); Rozwiązanie ZMP w Wałbrzychu (Koło Naukowe Historyków UBB we Wrocławiu). Poza tym Koło Naukowe Historyków WAP w Warszawie przygotowało komunikat na temat: Działalność ZMP w Ludowym Wojsku Polskim, który odczytał por. Lucjan Szczęk.

Nie podejmując oceny poszczególnych referatów należy stwierdzić, że wszystkie wymagały poważnego wkładu pracy autorów, szczególnie w zakresie kwerendy źródłowej, większość opracowań charakteryzowała się solidnością, w niektórych podjęto próbę oceny omawianego wycinka działalności ZMP. Najczęściej popełniane przez autorów błędy polegały na braku właściwej selekcji materiału źródłowego, niewłaściwej proporcji w prezentowaniu różnych form działalności ZMP, czy budzące wątpliwości wnioski. Zdaniem komisji konkursowej do najlepszych opracowań należały referaty: „Geneza i początki działalności ZMP w mieście i powiecie Zamość” (UMCS), „Rozwiązanie ZMP w Wałbrzychu” (UBB Wrocław) — I nagroda, oraz „Działalność ZMP na terenie Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu” (UMK Toruń) — II nagroda.

Szeroki wachlarz zagadnień związanych z działalnością ZMP zawarty w referatach został rozszerzony, uzupełniony, bądź poddany krytycznemu spojrzeniu podczas dyskusji, w której udział wzięło kilkanaście osób, w tym kilku byłych działaczy ZMP. Dyskusja koncentrowała się głównie wokół działalności ZMP, jakkolwiek znalazła też miejsce krytyka metodologiczna. Zgłoszono też postulaty badawcze. Ze względu na to, że sesja zgromadziła w przeważającej mierze aktyw młodzieżowy, wielu dyskutantów zwracało uwagę na metody działalności ZMP, szukało odpowiedzi na pytanie, w czym tkwiły źródła sukcesów, autorytetu, prężności organizacyjnej i poważnego dorobku tej organizacji. Wielu dyskutantów postulowało przeniesienie niektórych doświadczeń ZMP do życia i działalności istniejących organizacji młodzieżowych.

Przy podejmowaniu badań nad ZMP, zdaniem autorów referatów i dyskutantów, najpoważniejsze trudności tkwią w trudnościach z dostępem do materiałów archiwalnych z lat 1948—1956 oraz w braku opracowań monograficznych tego okresu Polski Ludowej, w tym PZPR, stosunków polityczno-społecznych itp.

Obrady sesji charakteryzowały się szczerością wypowiedzi, dążeniem do wszechstronnej oceny ZMP i próbami wyciągnięcia z dorobku tej organizacji tego, co trwałe i najlepsze raz możliwe do zastosowania w działalności organizacji młodzieżowych, łącznie z postulatami ich organicznego zespolenia i utworzenia jednej organizacji młodzieżowej na obecnym etapie.

Od strony organizacyjnej sesja przygotowana była bardzo dobrze, w czym główne zasługi poniósł aktyw Koła Naukowego Historyków UMCS wraz z jego opiekunem mgr. Emilem Horochem.

Edward Olszewski

SPRAWOZDANIE Z SESJI POŚWIĘCONEJ ZMP ODBYTEJ W LUBLINIE W DNIU 15 KWIETNIA 1972 ROKU

Organizatorem sesji była Komisja Historyczna Wojewódzkiego Komitetu Współpracy Organizacji Młodzieżowych w Lublinie. W obradach sesji uczestniczyli przed-

stawiciele wojewódzkich władz partyjnych z I sekretarzem KW PZPR Piotrem Karpiukiem i sekretarzem KW Edwardem Machockim oraz byli działacze ZMP z terenu Lubelszczyzny.

Podstawę do dyskusji stanowiły trzy referaty wygłoszone przez: dr Marię Łopszko z Zakładu Nauk Społecznych WSI, poświęcony historii powstania i kształtowania się ZMP, mgr. Włodzimierza Sarana — „ZMP — pierwszy pomocnik partii w realizacji zadań gospodarczych na Lubelszczyźnie” oraz doc. dr. Zygmunta Mańkowskiego z Zakładu Historii Najnowszej UMCS — „O stanie badań naukowych nad problematyką ruchu młodzieżowego na Lubelszczyźnie”.

Dr. M. Łopszko w swym referacie zwróciła uwagę na genezę ZMP. Przedstawiła procesy integracyjne dokonujące się w polskim ruchu młodzieżowym przed powstaniem ZMP. Wskazała też na konkretne przejawy tego procesu, jak np. powstanie Komitetów Frontu Jedności Młodzieży, których zadaniem było stworzenie politycznych i organizacyjnych przesłanek do zjednoczenia ruchu młodzieżowego. Autorka przedstawiła następnie proces kształtowania się organizacji ZMP na Lubelszczyźnie, podkreślając znaczenie udziału młodzieży w realizacji szeregu przedsięwzięć gospodarczych nie tylko na Lubelszczyźnie, ale i na terenie całego kraju. Wskazała również na rolę, jaką odegrała organizacja ZMP w procesie kształtowania nowych postaw młodzieży, jej światopoglądu i żarliwego zaangażowania w sprawy społeczne i polityczne kraju. Rozwiązanie ZMP określiła dr M. Łopszko jako wynik nacisku sił rewizjonistycznych, które dążyły do pozbawienia partii jej najbliższego pomocnika w procesie socjalistycznego wychowania młodzieży.

Referat mgr. W. Sarana poświęcony był udziałowi organizacji ZMP w realizacji zadań gospodarczych na Lubelszczyźnie. Autor przedstawił pracę organizacji w poszczególnych środowiskach społecznych młodzieży. Wiele uwagi poświęcił pracy ZMP z młodzieżą wiejską, która stanowiła poważną część działalności lubelskiej organizacji. Udział ZMP w procesie przeobrażeń gospodarczych i kulturalnych na wsi lubelskiej polegał na aktywnym uczestnictwie młodzieży w procesie kolektywizacji rolnictwa, szerzeniu oświaty rolniczej i szeregu innych przedsięwzięciach. Mgr. W. Saran podkreślił również rolę ZMP w kształtowaniu modelu bohatera młodzieżowego, którym był człowiek czynu, odważnie zwalczający przeciwności stojące na drodze realizacji wytyczonego celu, głęboko zaangażowany w proces przemian społecznych zachodzących w kraju. Autor referatu zwrócił również uwagę na negatywne zjawiska występujące w pracy organizacji, zwłaszcza pracę metodą kampanii i zrywów. Występujące w tym okresie negatywne zjawiska w życiu partii odbiły się również niekorzystnie w organizacji ZMP. Generalnie jednak organizacja ZMP odegrała istotną rolę w kształtowaniu świadomości i postaw młodzieży. Wychowała wielu działaczy, którzy zajęli poważne stanowiska w życiu społecznym i politycznym Polski.

Doc. dr Z. Mańkowski przedstawił stan badań nad problematyką ruchu młodzieżowego na Lubelszczyźnie. Wskazał na wielość prac podejmowanych z tego zakresu przez pracowników Zakładu Historii Najnowszej UMCS i duże zainteresowanie studentów tą problematyką.

W dyskusji zabierali głos byli działacze ZMP. Zwracali oni uwagę na istnienie szeregu trudności przy opracowaniu problemów ZMP ze względu na brak materiałów. Wielu dyskutantów wystąpiło z krytyką występujących tendencji negowania dorobku ZMP. Stwierdzili, że szczególnie wartościwną wniesioną przez ZMP i jej aktywistów było głębokie zaangażowanie, ideowość przy wszystkich poczynaniach organizacji. Była to organizacja, która identyfikowała się z władzą ludową, wyróżniając się pryncypialnością i odwagą działania. Konkretnymi efektami pracy były wartości materialne, wypracowane rękami młodzieży, jak również wychowanie olbrzymiej

kadry działaczy politycznych, gospodarczych dla kraju. Większość zaangażowanych w ZMP aktywistów, stwierdzali dyskutanci, znalazła „swoje miejsce w życiu i czuje się potrzebna partii”. Wielokrotnie w dyskusji pojawiał się nurt wspomnień osobistych i dążenie do utrwalenia szczególnej atmosfery, która powinna być przekazana, obok innych tradycji ZMP, młodemu pokoleniu działaczy młodzieżowych.

Proces tworzenia ZMP, stwierdzano w dyskusji, był walką o serca i umysły, o pozyskanie młodzieży dla budownictwa socjalizmu. Walka ta przebiegała w samej organizacji. Powstanie jednej organizacji było pokonaniem tego pierwszego etapu. Było to zwycięstwo o niezwykłym znaczeniu politycznym.

Organizacja ZMP wykonując olbrzymią pracę polityczną umożliwiała szerokim rzeszom młodzieży wejście na drogę awansu społecznego, uczestnicząc w upowszechnianiu szkolnictwa i oświaty zwłaszcza wśród młodzieży robotniczej i chłopskiej. Rozwiązanie organizacji, stwierdzali wszyscy dyskutanci, było wielką szkodą dla młodzieży i aktywu, który w zmienionych warunkach na nowo podjął działalność w życiu społecznym i politycznym.

W wystąpieniu końcowym, sekretarz KW PZPR w Lublinie tow. Edward Machocki stwierdził, że spotkanie stworzyło możliwość bezpośredniego przeprowadzenia ZMP-owskiej rozmowy. Nigdy bowiem jak obecnie zaznacza się wyraźna rola ZMP jako wychowawcy ideowych i wykształconych kadr partyjnych i państwowych, które biorą w pełni odpowiedzialność za obecne losy kraju. Musiała to być wyjątkowa organizacja, która dostarczyła tylu kadr.

Zainteresowanie ZMP wynika również z ciągłego poszukiwania wzorów postaw, modelu działania obecnych organizacji młodzieżowych. Należy więc upowszechniać tradycje ZMP, a przede wszystkim umiejętność wychowania młodzieży w głębokiej ideowości, patriotyzmie i internacjonalizmie. ZMP posiadało duże umiejętności wychowania poprzez eksponowanie ambicji, dumy młodzieży i wskazywanie jej wielkiej roli w społeczeństwie i państwie socjalistycznym.

Rozwiązanie ZMP było dużym błędem, którego skutki odczuwa się do dzisiaj.

Pełna ocena wymaga jeszcze czasu, potrzeba dużo wysiłku, by w pełny sposób oddać całość problemów Związku Młodzieży Polskiej.

Stanisław Winiarczyk

NOWE TENDENCJE W PROCESIE DYDAKTYCZNYM NAUK POMOCNICZYCH HISTORII

W dniach 24—27 maja 1972 roku odbyła się w Wiśle i Katowicach ogólnopolska konferencja naukowo-dydaktyczna poświęcona miejscu i roli nauk pomocniczych historii w programie studiów uniwersyteckich. Konferencję zorganizował Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W obradach uczestniczyły 73 osoby z różnych placówek badawczych i naukowo-dydaktycznych, w tym 43 bezpośrednio biorące udział w procesie dydaktycznym nauk pomocniczych; wśród nich zaś, co jest szczególnie znamienne, jedynie 10 osób reprezentowało nauki pomocnicze historii nożycznej i najnowszej.